

Viisas torpantyttö

Oli muinoin köyhä talonpoika, jolla ei maita ollut laisinkaan, vaan ainoastansa pieni mökkinen ja yksi tytär ainokainen; tämä isällensä kerta sanoi: "entä jos herra kuninkaalta pyytäisimme pienen maa-tilkkusen." Kuultuansa, miten olivat köyhiä, kuningas sitten heille myöskin lahjoitti nurmikkoja pikku paistan, ja tätä kuokkimaan rupesi isä tyttärenensä, aikoen siihen kylvää hiukan ohraa sekä istuttaa muutamia hedelmä-puita. Kun pelto jo oli valmistumaisillaan, he maasta löysivät pelkästä kullasta tehdyn huumaren. "Kuuleppas!" sanoi isä tyttärellensä, "koska Herra Kuninkaamme on niin armollinen ollut, että on pellon meille lahjoittanut, tulee meidän siitä antaa hänelle tämä huhmar." Mutta tyttö ei tahtonut tuohon suostua, vaan sanoi: "isä kulta! jos viemme sinne tölkkittömän huumaren, vaaditaan meiltä myöskin tölkki, paras siis, että ollaan koko asiasta ihan hiiskumata." Ukko ei kuitenkaan tyttärensä väitteistä piitannut, vaan vei kuninkaalle huumaren ja sanoi: "tämän minä maasta löysin ja olen tänne tullut sitä teille hyvän-tekiäisiksi tarjoamaan." Kuningas huumaren otti kysyen, oliko hän muuta mitään löytänyt. "En vainen," vastasi talonpoika. Kuningas silloin sanoi, että ukon piti tuoman hänelle tölkkikin. Talonpoika kyllä vakuutti, ettei hän ollut sellaista löytänyt, mutta eipä siitä apua, vaan turhia, ikään-kuin tuulehen puhutuita kaikki hänen vakuuttamisensa olivat; ukko parka vankiuteen viskattiin sekä määrättiin siellä pidettäväksi, kunnes hän kuninkaalle tölkin hankkisi. Palveliat hänelle joka päivä toivat vettä ja leipää, tuota tavallista vanki-ruokaa, sekä kuulivat silloin mies raukan ehtimiseen huutelevan: "voi jospa olisin tyttärtäni totellut! voi, voi, jospa olisin tyttärentäni mieltä noudattanut!" He sitten kuninkaan luoksi menivät ja kertoivat, miten vanki yhtä päätä huusi: "voi jospa olisin tyttärentäni mieltä noudattanut!" sekä ettei hän tahtonut syödä eikä juoda. Kuningas silloin käski palvelioitten tuoda ukon hänen puheillensa ja kysyi tämän tultua, miksi hän alati huuteli: "voi jospa olisin tyttärentäni mieltä noudattanut!" - "Mitähän toki teidän tyttärentäni on sanonut." - "Noh niin, kielsipä hän minua huhmarta tuomasta, ettei minulta myös tölkkiä vaadittaisi." - "Koska teillä on noin viisas tytär, niin toimittakaa hänet joskus tänne." Tytön siis täytyi tulla kuninkaan luoksi, joka kysyi häneltä, oliko hän

tosiaankin niin viisas, kuten kehuittiin, sekä lisäsi sitten: "minä sinulle arvoituksen sanon; jos sen saat arvatuksi, otan sinut puolisoikseni." Tyttö tähän kohta vastasi, että hän kyllä ottaisi tuon suorittaaksensa. Silloin sanoi kuningas: "tule minun tyköni, mutta älä tule vaattehissa äläkä alastonna, älä ratsastaen äläkä ajaen, älä tietä äläkä tien vierustaa kulkein; ja jos sen saat toimehen, sinä minun puolisoikseni pääset." Tyttö tuosta tiehensä läksi ja riisui itsensä ilki alastomaksi eikä siis enään vaattehissa ollut ja otti sitten ison verkon sekä kieri sen ihan ympärillensä eikä nyt suinkaan ollut alastomana; hän rahalla hankki itsellensä lainaksi aasin ja sitoi verkon pään kiinni sen häntähän, jotenka tuon juhdan hänet täytyi laahata perässensä, eikä hän siis ratsastanut, ei myöskään tullut ajaen; ja aasi pakoitettiin häntä hinaamaan pitkin pyörän-varhoa sillä tavoin, että ainoastaan hänen toinen iso-varpahansa maata koski, ja eipä hän niin-muodoin kulkenut tiellä eikä myös tien vieressä ja hänen täten tultuansa perille sanoi kuningas, että hän oli arvoituksesta selvän saanut sekä suorittanut suoritettavansa. Isä nyt vankiudesta vapaaksi päästettiin ja kuningas tytön otti puolisoikseen sekä uskoi hänen huostaansa kaikki kuninkaalliset tavaransa.

Kului sitten muutamia vuosia ja tapahtuipa silloin, että, kun kuningas kerta oli sota-väkeänsä katsastamassa, linnan edustalle pysähtyi vankkureinensa talonpoikia, jotka olivat halkoja myyneet; valjahissa oli muutamilla hevoset, toisilla härät. Eräällä talonpojalla siinä oli kolme hevosta, joista yksi nyt juuri sattui varsomaan miesten poissaollessa, ja varsa emänsä tyköä juoksi sekä laski maata kahden härän välihin. Palattuansa talonpojat rupesivat riitelemään, pauhaamaan ja tappelemaan, ja härkien omistaja tahtoi varsan omaksensa, väittäen sitä härkänsä synnyttämäksi, mutta toinen kinasi vastaan ja vakuutti tammansa varsonehen sekä että varsa siis oli hänen. Riita kuninkaan ratkaistavaksi lykättiin ja tämän oli tuomio tammoinen: "missä varsa makasi, sinne se myös jääköön," ja täten sai, kuin saikin, härkien omistaja tuon varsasen, vaikka ei se hänen ollutkaan. Silloin toinen tiehensä meni itkein ja vahinkoansa valittaen. Olipa hän kuullut kerrottavan, miten kuninkaanna oli armollinen, koska tuo itse oli

köyhää, talonpoikaista suku-perää; hänen tykönsä ukko siis nyt meni ja rukoili häneltä apua saadakseen varsansa takaisin. "Vaikka vain," vastasi tähän kuninkaanna, "jos sinä minulle lupaat, ettet tuota kellekkään ilmoita, minä sinua kyllä neuvon. Huomen-aamulla kun kuningas on rahtiparaatia katsomassa, mene sinä seisomaan keskelle sitä katua, jota hän tulee kulkemaan, ota kätehes iso verkko, ole siinä kalastavinas kappaleen aikaa sekä karista välihin verkkoas, ikään-kuin olisi se kaloja täynnä," ja kuninkaanna myös neuvoi ukkoa, mitä hänen tulisi vastata, jos kuningas häneltä jotakin kysyisi. Seuraavana päivänä siis talonpoika siinä seisoivat kuivalla kadulla kalastellen. Kun kuningas ohitse kulkeissansa tämän huomasi, lähetti hän juoksurinsa kysymään, mitä tuo mies hassu hääräsi. Ukko hänelle vastasi: "minä kaloja pyydän." Juoksuri sitten kysäsi, mitenkä tuossa kävi kalastaminen, koska ei siinä ollut veden tippaakaan. Tähän talonpoika vastaukseksi tokasi: "yhtä hyvin, kuin kahdelta härältä varsominen, käypi minulta kuivalla kadulla kalasteleminen." Juoksuri tämän vastauksen vei kuninkaalle, joka kutsutti talonpojan luoksensa ja sanoi hänelle: "tuota et sinä suinkaan ole omas takaa keksinyt, olkohon sitten kuka hyvänsä sen sinulle neuvonut; tunnusta pois kohta." Mutta eipä ukko sitä tahtonut myöntää, vaan matki ehtimän-tiestä: "totta tosiaankin se omaa keksimääni ompii!" Mutta hän kumohon viskattiin olki-lyhtehen päälle, ja siinä häntä lyötiin ja kiusattiin niin kau'an, kunnes viimein tuon työnsä tunnusti kuninkaannan keksimäksi. Sitten kotia tultuansa sanoi kuningas puolisolonsa: "miksi sinä näin kavala olet minua kohtaan? minä en enään sinusta huoli puolisokseni! jo nyt on sinun aikasi ollut ja mennyt, palaa takaisin sinne, mistä olet tullutkin, sinun talonpoikais-mökkihis!" Kuitenkin sallittiin hänelle, että hänen kävisi mukahansa ottaa, mitä hän rakkaimpana ja parahimpana piti; sen hän saisi jää-hyväisiksi. Tähän vastasi kuninkaanna: "no niin, puolisoni, armahimpani! koska sinä tuon vaadit, minä myöskin tottelen," sekä syöksyi kuninkaan sylihin, suuteli häntä ja sanoi tahtovansa jättää hänen hyvästi. Sitten hän läksiäisiksi tuotti väkevän uni-juoman; sitä kuningas joi aika kulauksen, mutta itse hän tuota vain hiukan maisteli. Kohta nyt kuningas sikeään unehen vaipui, ja tämän huomattuaan kuninkaanna luoksensa kutsui erään palvelian, otti hienon, valkoisen liina-vaatteen sekä kääri sen kuninkaan ympärille, ja palveliain täytyi kantaa hänet portahien edessä oleviin

vaunuihin, joissa hänen hyljätty puolisonsa hänet sitten mennessään vei mökkihinsä. Siellä hän hänen laski vuoteelle, jossa kuningas yhtä kyytiä nukkui koko vuorokauden umpehen, ja vihdoin herättyänsä tämä silmiään hieroellen tuijotteli ympärillensä ja mutisi: "voi hyvänen aika! missähän minä nyt lienen!" sekä rupesi huutamaan palvelioitansa, mutta eipä ketään kuulunut. Viimein tuli vuoteen äärehen hänen puolisonsa ja sanoi: "Herra Kuningas, minun rakkahimpani te olette luvanneet, että minä lähteissäni saisinn linnasta ottaa mukahani, mitä minulla oli parasta ja kallihinta, ja koska sinä olit minusta kallihin, minä sinun korjasin mennessäni!" Kyynel-silmin kuningas tähän vastasi: "vaimoseni, armahimpani! sinä olet minun ja minä sinun," sekä vei hänet mukaansa kuninkaalliseen linnahan ja otti hänen taas puolisolonsa; ja ken-tiesi he vielä tänäkin päivänä elävät.

* * *